

Љубомир КЕКЕНОВСКИ

“

*Ri zi kot vari ra
vo obraten
razmer so*

”

I rvi ng FI [ER

ВАЛУТЕН ИЛИ ПОЛИТИЧКИ БОРД

Ако животот е борба како што често повторува дедо ми, тогаш би требало економијата да е трка. За фирмите тоа некогаш претставува спринт на сто метри, понекогаш на средни патеки најчесто со пречки, додека за националните економии секогаш тоа е долга маратонска трка.

Всушност, сè почнува од сознанието што раѓа сосема јасна и недвосмислена определба за реализација на некоја цел. Затоа се вели дека нештата ги имате такви или толку колку што ги посакувате. Во таа борба може да ви недостасува некогаш среќа, пари, знаење... но, никако не смее да ви недостасува волја/определба за успех. Затоа и Бенџамин Дизраели вели дека "тајната на успехот е во константноста на целта што сакате да ја постигнете".

Кога сме кај среќата, очигледно досега не ни била особено наклонета, па претходниот век симултано ја укинуваше и воскреснуваше реализацијата на нашата идеја, па сепак првите години од новиот век оставаат доволно простор за надеж и верба за целосно конституирање на македонската државност.

Стартната позиција денес, за жал, е многу потешка од самиот почеток затоа што транзицијата систематски го уништи средниот слој, кој во демократијата е неопходен како мост за било каква социјална, економска или политичка преобразба на општеството. Имено, со вака исфрустриран и сиромашен народ мошне лесно се владее и уште полесно се манипулира. Затоа вистински проблем за нас претставува борбата/трката по знаењето.

Најопасната теза која ја покрива/отапува кај нас волјата за било каква активност и промена е онаа топтан дефиниција што се продава на големо на политичкиот бувљак, дека воопшто не е битно кој ќе владее со нас и со нашите ресурси затоа што сите се исти.

Иако одамна Адам Смит во неговата "економска библија" го утврди сосема

спротивното. Поточно, дека причините за **БОГАТСТВОТО НА НАРОДИТЕ ЛЕЖАТ ВО КОМПАРАТИВНИТЕ ПРЕДНОСТИ, КОИ ГИ ПОСЕДУВААТ И ВО КОНКУРЕНЦИЈАТА НА РАЗЛИКИТЕ МЕЃУ ПОЕДИНЦИТЕ КАКО ОСНОВЕН ИЗВОР ШТО НАЈСИЛНО ПРИДОНЕСУВА ЗА РАЗВОЈ НА ДРЖАВИТЕ И НА ГРАЃАНИТЕ.**

Не мислам дека имаме премногу пари, но тврдам дека со поинаква организација можеме да дојдеме до доволно пари за нашиот развој.

Таму каде што најмалку смееме да поткликнеме таму сме и најслаби. Имено, бледнее препознатливоста на нашата определба да се истрае до крај. Како поинаку да се разбере/толерира значајноста на институциите, кога веќе лесно се доаѓа до решението за тоа каде е проблемот. **КОЈ МОЖЕ СЕ УШТЕ ДА ЈА**

ТОЛЕРИРА НЕФУНКЦИОНАЛНОСТА НА СУДОВИТЕ, КОГА СУДИИТЕ СТОЈАТ ИСПЛАШЕНИ ЗА СВОЈОТ (РЕ)ИЗБОР ПРЕД ПАРЛАМЕНТОТ, А ЗА СВОИТЕ БУЏЕТИ/ПЛАТИ ОД ВЛАДАТА. Всушност, сè е во некаков застој/исчекување, а трите власти се употребуваат како обични алатки на владејачките партии, поточно на неколку групи и котерии, кои привремено се сместени во партиите како нивни олигархиски врхушки.

Може да стигнеш некаде и некогаш ако било кога тргнеш за таму. Но, ако недостасува јасната намера/определба на првенците, тогаш само губиме време, па се замајуваме себе си и уште повеќе другите. **КОЈЗНАЕ ЗОШТО, ПРИ СТАБИЛНА ВАЛУТА И ЦЕНИ, НЕКОИ ПОЛИТИЧАРИ ПРВО ГО ОТВОРИЈА ПРОБЛЕМОТ НА ВАЛУТЕН КОГА НАМ ПРВОРАЗРЕДНА НИ Е ПОТРЕБАТА ОД**

ПОЛИТИЧКИ БОРД. Бидејќи таму е изворот на клучните општествени проблеми и она што треба да се лекува/поправа е начинот на донесување на одлуки и политичките причини а не економските последици. Не знам дали ќе треба да бидат странски амбасадори или советници, но знам дека и досега, само кај нив е остенот да го подбучнат/разбудат заспаниот џин за да се забрзаат и спроведат реформите. Мислам дека одамна нè прочитаа дека ние само така функционираме и оти ништо не може да направиме без да сме при-

нудени на тоа. **ПОКРАЈ ОПРАВДАНИТЕ КРИТИКИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЗАЕДНИЦА, СЕПАК ИЗГЛЕДА ДЕКА НЕ МОЖЕМЕ ДА ВИДИМЕ ИЛИ ДА ПРИЗНАЕМЕ ДЕКА НИЕ БЕЗ НИВ НЕ МОЖЕМЕ ВЕЌЕ ДА РЕШИМЕ НИТУ ЕДЕН ОБИЧЕН СУДСКИ, А КАМОЛИ КРУПЕН ЕКОНОМСКИ ИЛИ ПОЛИТИЧКО-БЕЗБЕДНОСЕН ПРОБЛЕМ.**

Сите видовме до каде стигна сама нашава црвенкапа залутана во транзиционата шума. Следејќи го очигледно кривиот пат/модел, паднавме во денешнава позиција на економски лет во мес-

то. Со тоа дојдовме до нултата точка од која веќе сами не можеме да го покретнеме економското тркало, туку неопходна ни е странска асистенција.

Кога се навести можноста за странски експертски тим, предводен од Германецот Теодор Вајгел, кој ќе и помага на нашата Влада македонската јавност го прими со претпазливост и со недоверба. Всушност, по фијаското со Тајван и со Анте Марковиќ, откако се изгоре на млеко дува и на матеница. Во продолжение на претходната теза мислам дека е добар и особено продуктивен овој ангажман. Имено, не дека ќе се откријат некои решенија кои и се непознати на домашната економска наука, туку позицијата од која ќе настапува Вајгел е сосема различна затоа што тој, **САКАМ ДА ВЕРУВАМ ДЕКА ЌЕ МОЖЕ ДА ВЛИЈАЕ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО И ДА ГО КОНТРОЛИРА РЕАЛИЗИРАЊЕТО НА НЕГОВИТЕ ПРЕДЛОЗИ, СУГЕСИИ И МЕРКИ. ТОА Е ОСНОВНАТА МОШНА БИТНА И КОРИСНА РАЗЛИКА МЕЃУ ДОМАШНИТЕ И СТРАНСКИТЕ ЕКСПЕРТИ ВО ПРЕСЕКУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ.**

Предност е тоа што Македонија не е Полска ниту, пак, Романија или Бугарија за да требаат многу силни стратегиски партнери/фирми или огромни пари за да се измени амбиентот на подобро. За почеток, нашиве богати а сомничави, да не речам сомнителни лица, кога веќе не вложуваат/ризикуваат, барем нека не сметаат па нека вложат малку повеќе љубов и почит кон својата земја, освен што нема да ги чини тоа внимание баш ништо, ќе им се врати многукратно и многу брзо.

Клучниот процес кој треба да отпочне се вика откочување на институциите. Некој, веројатно повторно од надвор, треба да ни ја спушти рачната кочница која малкумината транзициони добитници ја држат високо подигната. Потоа треба да се работи на пробивањето на најважните институционални коридори кои останаа завеани/прекинати деценија ипол. **НЕОПХОДНО ЗА ЦЕЛОСЕН УСПЕХ Е ДА СЛЕДИ РАЗДВОЈУВАЊЕ НА УСПЕШНИТЕ И НА НЕУСПЕШНИТЕ, НА ПРЕТПРИЕМАЧИТЕ И ЛИХВАРИТЕ, НА МЕНАџЕРИТЕ И НА РЕНТИЕРИТЕ. ЕДНОСТАВНО ЗА ДА ПРЕСТАНЕМЕ ДА ПИЕМЕ ЛОШ/НЕКВАЛИТЕТЕН ШПРИЦЕР, МОРА ДА СЕ ОДВОИ ВИНОТО ОД ВОДАТА ВО НАШЕВО ОПШТЕСТВО. ДА СЕ ВИДИ ШТО Е ЦРНО А ШТО Е БЕЛО, ЗА КОНЕЧНО ПО ДЕЦЕНИСКАТА ЦРНА НОЌ ДА НИ ОСАМНЕ, ПА И НИЕ ДА ВИДИМЕ БЕЛ ДЕН.**

